

Spojky

1 Rozlišujte spojky souřadící a podřadící.

proto, protože, neboť, když, ač, a, ale, aby, avšak, ba, nebo, než, přesto, přestože, jestliže, třebaže, totiž, tudíž, že, tak

2 Použijte správně v následujících větách složené spojky z nabídky. (Každá je zastoupena alespoň jednou.)

Nabídka:

jednak – jednak, ani – ani, hned – hned, nejen – ale i, sice – ale, buď – nebo

- Detektivky _____ nečtu moc ráda, _____ tahle se mi líbila.
- _____ byl tady, _____ tamhle, vůbec jsem ho nestačil sledovat.
- _____ půjdeme večer do kina, _____ si pustíme nějaký film doma na počítači.
- _____ mi nezavolal, _____ mi nenapsal zprávu.
- Půjdu už spát, _____ je dost pozdě, _____ jsem už hodně unavený.
- Získala nejvíc bodů _____ od poroty, _____ od diváků.
- Dorazil _____ pozdě, _____ ještě nebyl poslední.
- Jako dezert si můžete vybrat _____ zmrzlinu, _____ ovoce.
- Nebyl k nalezení _____ v domě, _____ na zahradě.

3 Nahradte tučně vytištěné spojky jinými tak, aby se vztah mezi větami nezměnil. Kde je to možné, uveďte více variant.

- I** když mě bolela hlava, musel jsem se učit na písemnou práci z fyziky.
- Když** se nevrátí do dvou hodin, vyšleme záchranný tým.
- Až** se vrátíš, hned mi zavolej.
- Rád bych věděl, **jestli** mluví pravdu.
- Hodně jsme se na něho spoléhali, **ale** on svůj slib nedodržel.
- Už tři týdny nepršelo, **a proto** musíme zavlažovat záhony uměle.

4 Rozhodněte, v kterých případech píšeme jako by zvlášť a v kterých dohromady (jakoby).

Nápověda: Ve spojení se slovesem je by součástí tvaru podmiňovacího způsobu, a proto ho v takovém případě píšeme zvlášť.

Dělá jako/by nic. Tváří se, jako/by se nechumelilo. Roztahuje se, jako/by tu byl doma. Choval se jako/by nenuceně, ale přitom byl stále ve střehu. Patří k lidem, kteří rádi mluví jako/by žertem i o věcech vážných. Zdálo se mi, jako/by někdo zaklepal na dveře. Mám tu událost dosud v živé paměti, jako/by se stala včera. Prošel kolem jako/by lhostejně, jako/by se ho to netýkalo.

5 Vyhledejte ve větách všechny spojky i další spojovací výrazy. Pozorujte, které jiné slovní druhy než spojky mohou mít funkci spojovacího výrazu.

V době, kdy došlo k těmto událostem, jsem se právě vracel z polární výpravy. Zatímco jsem se ve srubu zabýval svými vědeckými objevy, došlo nedaleko k nehodě. Poblíž loveckého srubu tálo, avšak v horách ležely ještě vysoké závěje. Obrovské pukliny naznačovaly, že led se může každým okamžikem dát do pohybu. Když chlapec, syn lovce kožešin, odbočil od řeky, byla již tma a stopu, po které se vydal, překrýval čerstvý sníh. Cítil cosi, co dosud nikdy nepoznal. Již mnohokrát byl sám za noci v lese, a nebál se, ale teď se mu chvěla kolena strachem o otce, který asi ležel někde u cesty poraněný, nemohl dál a potřeboval pomoc.

Lovec se doplazil tak daleko, jak jen mohl, než mu úplně došly síly. Chlapec nemusel dlouho přemýšlet, aby pochopil, jaké nebezpečí otci hrozí, a proto zrychlil chůzi...

Z místa, které chlapec zkušeně odhadl, najednou zaslechl slabé volání. Otce, statečného lovce kožešin, se mu nakonec podařilo zachránit a všechno dobře dopadlo.

*(upraveno podle: O. Batlička,
Na vlnách odvahy
a dobrodružství)*

